Περί του Μεγάλου Αγιασμού (Αρχιμ. Βασίλειος Μπακογιάννης, ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 11 Φεβρουαρίου, 2010

1. Ο Μ. Αγιασμός προήλθε από το νερό του Βαπτίσματος. Περιληπτικά: Οι χριστιανοί, βλέποντες τις θαυματουργικές του ιδιότητες, έπαιρναν από το αγιασμένο αυτό νερό, ράντιζαν τα υπάρχοντά τους, και το κρατούσαν στο σπίτι τους σαν «ευλογία». Τούτο όλως ιδιαιτέρως γινόταν ανήμερα των Θεοφανείων. (Περισσότερα: Παν. Τρεμπέλα, «Μικρόν Ευχολόγιον» τ. Β σελ. 53-57).

2. Ήρθε όμως η εποχή (5ος μ.Χ. αι. περίπου), που εξέλιπεν θεσμός των Κατηχουμένων, κι οι βαπτίσεις τους. Όμως οι χριστιανοί είχαν συνηθίσει ανήμερα των Φώτων να παίρνουν «Αγιασμό» στα σπίτια τους. Οπότε η Εκκλησία θέσπισε το Μεγάλο Αγιασμό (5-6 μ.Χ. αι.), που είναι ίδιος με το νερό της Βαπτίσεως.

Και δεν αρκούσε ο Μεγάλος Αγιασμός των Φώτων; Έπρεπε να γίνεται και την παραμονή;

Ήταν φύσει αδύνατο σε μία ημέρα, ανήμερα των Φώτων, να προλάβουν να αγιάσουν όλα τα υπάρχοντά τους, τα σπαρτά τους, τ' αμπέλια τους, τις ελιές τους, (που μπορεί να ήταν και μακρυά από τα σπίτια τους). Γι' αυτό και την παραμονή έκαναν Αγιασμό, «αποκλειστικώς *και μόνον να υδρευθώσιν οι πιστοί»*, σημειώνει ο Παν. Τρεμπέλας (Μικρόν Ευχολόγιον, τ. Β σελ. 17).

3. Υποστηρίζεται, πως η νηστεία παραμονής των Φώτων, είναι για τη γιορτή (των Φώτων) και όχι για τη μετάληψη του Μεγάλου Αγιασμού. Όμως: Παραμονή των Φώτων γινόταν εσπερινή Θεία Λειτουργία, οπότε νήστευαν, όχι για τη γιορτή των Φώτων, αλλά για τη Θ.Λειτουργία. Παρόλο όμως που η απογευματινή Θ. Λειτουργία της παραμονής έγινε πρωϊνή, (της παραμονής), η νηστεία, (που τηρείτο για την απογευματινή Λειτουργία), διατηρήθηκε. Γιατί; Για τη γιορτή των Θεοφανείων;
Μα δεν νήστευαν για τη γιορτή. Δεν είναι άλλωστε δυνατόν να έχουμε 15 μέρες νηστεία για τη γιορτή της Παναγίας, 40 για τα Χριστούγεννα, κάπου 50 για το Πάσχα, (και κατά τον αείμνηστο κ. Ιω. Φουντούλη, παλιά νήστευαν ακόμα μια εβδομάδα εν όψει των εορτών του αγίου Δημητρίου, του «Σταυρού», των «Ταξιαρχών» κ.α.), και για τη μεγάλη Δεσποτική γιορτή των Θεοφανείων να έχουμε μόνο μία ημέρα;! Αν είναι δυνατόν!.
Το επιχείρημα, ότι μεσολαβεί η δωδεκαήμερη κατάλυση εις πάντα, και δεν ήταν δυνατό η νηστεία προς χάρη των Θεοφανείων να γίνει παραπάνω από μία ημέρα, δεν

ευσταθεί. Δηλαδή; Υπήρχε «πρόβλημα» για την Εκκλησία, προκειμένου να τιμήσει τη μεγάλη αυτή γιορτή, να διακόψει την κατάλυση εις πάντα με το κλείσιμο της γιορτής των Χριστουγέννων (31 Δεκεμβρίου), και να άρχιζε μετά πενθήμερη νηστεία για τη γιορτή των Θεοφανείων, και μετά να συνέχιζε την κατάλυση εις πάντα; Δεν το έκανε. Γιατί ακριβώς στη «σκέψη» της ήταν, ότι η μονοήμερη αυτή νηστεία είναι για τη μετάληψη του Μεγάλου Αγιασμού, και όχι για τη μεγάλη δεσποτική γιορτή των Θεοφανείων. Σημειωθήτω, πως τότε, (όχι σήμερα...), είχαν τέτοια «ψύχωση» με τη νηστεία, ώστε ένιωθαν ντροπή (!) να πάνε στην εκκλησία, να ακούσουν κήρυγμα, επειδή και μόνο έτυχε να καταλύσουν λίγο τη νηστεία! (Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, ομιλ. 9 & 10 εις Αδριάντας). Και θα έπιναν αυτοί οι χριστιανοί το Μεγάλο Αγιασμό σαν νεράκι, χωρίς δηλαδή προηγουμένως να νηστέψουν;!
Επίσης: Ανήμερα της γιορτής «κρατούσαν» Μεγάλο Αγιασμό στα σπίτια τους, μόνο για «ευλογία», «εις *εαυτόν ολόκληρον φυλάττουσιν»,* όπως επισημαίνει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (Εις το άγιον Βάπτισμα.., P. G. τ. 49, σελ. 366). Δεν έκαναν δηλαδή χρήση στον υπόλοιπο καιρό. (Αν ήταν σε καθημερινή χρήση (μετάληψη, ραντισμός, κ.λ.π.), δεν υπήρχε λόγος να προκύψει αργότερα (8ος μ.Χ. αι.), ο «Μικρός Αγιασμός»).

4. Αυτό, το να πίνουν Μεγάλο Αγιασμό ανήμερα των Φώτων, να ραντίζουν τα υπάρχοντά τους, παραμονή και ανήμερα, να το κρατάνε απλά για «ευλογία» στο σπίτι τους, (αλλά και να «μεταλαμβάνουν» οι εξομολογούμενοι, όταν ο Πνευματικός τους το επιτρέπει), ίσχυε μέχρι τελευταία στην πατρίδα μας. *«Το ύδωρ τούτο* (των Θεοφανείων) *εχρησιμοποίουν ως και ημείς σήμερον»,* σημειώνει ο καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρχιμ. Βασ. Στεφανίδης, (Εκκλησιαστική Ιστορία, έκδοση Δ , σελ. 117). Με το «σήμερον» δεν εννοεί το δικό μας «σήμερα», 2009, (που άλλαξαν πράγματα και καταστάσεις...), αλλά την εποχή, τη δεκαετία του 1940, που ο καθηγητής συνέγραφε το βιβλίο του. Και αν ρωτήσουμε τους παλαιοτέρους, που έζησαν στην εποχή εκείνη, θα μας ειπούν αυτό που αναφέρει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: Κρατούσαν τον αγιασμό σαν «ευλογία» στο σπίτι τους, χωρίς να πίνουν και να ραντίζουν, εκτός από την ημέρα των Θεοφανείων. (*«Την παραμονή όλοι νήστευαν, για να πιουν αγιασμό το πρωί της γιορτής»,* μας πληροφορεί η Μικρασιάτισσα Φιλιώ Χαϊδεμένου). («Τρεις αιώνες, μια ζωή», εκδόσεις «Λιβάνη» σελ. 64). Τέτοιο σεβασμό στη μακρόχρονη αυτή Παράδοση!
Μερικοί αντί να αγωνίζονται για να διασωθεί η Ιερή αυτή Παράδοση, κάνουν το αντίθετο: Αγωνίζονται να την εξαφανίσουν. (Γιατί άραγε;). Χωρίς να παραθέτουν ούτε μία σαφέστατη εκκλησιαστική μαρτυρία που να κατοχυρώνει τον αγώνα τους. Λες και η Παράδοση αυτή είναι εκ των πραγμάτων αιρετική και επικίνδυνη.

Δείτε το άρθρο σε πολυτονική μορφή πατώντας εδώ

Δείτε εδώ μια άλλη άποψη: ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ *ΑΓΙΑΣΜΟ* - Ιερά Μητρόπολη Νέας Σμύρνης